

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Циклова комісія з педагогічної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
«10» вересня 2014 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ І ПЕДАГОГІКА СІМ'Ї

галузі знань 0101 Педагогічна освіта
спеціальності 5.01010601 Соціальна педагогіка

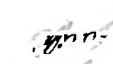
Київ
2014 рік

Робоча програма «Психологія і педагогіка сім'ї» для студентів галузі знань
0101 Педагогічна освіта, спеціальності 5.0101061 Соціальна педагогіка
«__» _____ 2014 року – 16 с.

Розробник: Середня Валентина Іванівна,
викладач циклової комісії з педагогічної освіти
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса Грінченка

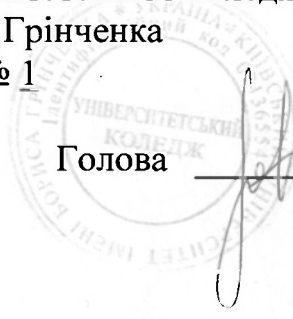
Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії
з педагогічної освіти
Протокол від «28» серпня 2014 р. № 1

Голова циклової комісії Мішенкова В.В.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова
Заступник директора
з навчальної роботи (С.І. Дем'яненко)
Заступник директора
з навчально-методичної роботи (З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка
Протокол від «5» вересня 2014 року № 1

« 05 » вересня 2014 року Голова (М.В. Братко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 3	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
	Спеціальність 5.01010601 «Соціальна педагогіка»	
Змістових модулів – 3		Рік підготовки
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		3-й
Загальна кількість годин - 108		Семестр
		5
		Лекції
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента - 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	22 год.
		Семінарські
		20 год.
		Модульний контроль
		6 год.
		Індивідуальні заняття
		12 год.
		Самостійна робота
		48 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: опанування конкретних питань психології шлюбно-сімейних стосунків, забезпечення студентів знаннями щодо еволюції та сутності родинно-шлюбних стосунків, особливостей їх виникнення, становлення, стабілізації та розпаду.

Завдання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- форми організації шлюбно-сімейних стосунків в історичному контексті;
- особливості функціонально-рольової структури сімейних відносин;
- життєвий цикл сім'ї та динаміку сімейних відносин;
- етапи формування та розвитку подружніх стосунків;
- особливості адаптації та сумісності у шлюбі;
- стилі і помилки у вихованні дітей у сім'ї;
- процес соціалізації особистості в сім'ї, спілкування та взаємодії подружжя, подолання сімейного конфлікту та досягнення згоди ;
- основні причини та наслідки розлучень.

На основі вивчення курсу основи профорієнтаційної роботи студент **вміти:**

- застосовувати отримані знання з сімейної психології під час надання консультативної допомоги;
- здійснювати вивчення функціонально-рольової структури сім'ї;
- виявляти чинники, що мають найбільший вплив на становлення дитячо-батьківських стосунків у родині;
- здійснювати соціально-психологічний аналіз подружніх конфліктів та розробляти рекомендації щодо їх профілактики;
- враховувати гендерні аспекти шлюбних стосунків під час соціально-психологічних досліджень.

Студент повинен мати такі предметні компетенції: комунікативну, особистісно-розвивальну, соціально-психологічну.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Історичний аспект розвитку шлюбно-сімейних стосунків.

Тема 1. Сім'я як соціально-психологічний феномен.

Тема 2. Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.

Тема 3. Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.

Змістовний модуль 2. Сучасна сім'я та проблеми сімейних стосунків.

Тема 1. Життєвий цикл сім'ї.

Тема 2. Подружній конфлікт: специфіка та причини.

Тема 3. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.

Тема 4. Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.

Змістовний модуль 3. Проблемна сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи.

Тема 1. Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.

Тема 2. Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї.

Тема 3. Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.

Тема 4. Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		лекції	сем.	пк	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Історичний аспект розвитку шлюбно-сімейних стосунків.						
Тема 1. Сім'я як соціально-психологічний феномен.	10	2	2		1	5
Тема 2. Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	9	2	2		1	4
Тема 3. Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	11	2	2	2	1	4
Разом за змістовим модулем 1	30	6	6	2	3	13
Змістовий модуль 2. Сучасна сім'я та проблеми сімейних стосунків.						
Тема 1. Життєвий цикл сім'ї.	9	2	2			5
Тема 2. Подружній конфлікт: специфіка та причини.	11	2	2		2	5
Тема 3. Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	8	2	2			4
Тема 4. Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	13	2	2	2	2	5
Разом за змістовим модулем 2	41	8	8	2	4	19
Змістовий модуль 3. Проблемна сім'я як об'єкт соціально-педагогічної роботи.						
Тема 1. Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.	9	2	2		1	4
Тема 2. Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	9	2	2		1	4
Тема 3. Сім'я і діти: соціальний захист дитинства.	8	2			2	4
Тема 4. Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.	11	2	2	2	1	4
Разом за змістовим модулем 3	37	8	6	2	5	16
Усього годин	108	22	20	6	12	48

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Сім'я як соціально-психологічний феномен	2
2	Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	2
3	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	2
4	Життєвий цикл сім'ї.	2
5	Подружній конфлікт: специфіка та причини	2
6	Сучасні тенденції розвитку сім'ї.	2
7	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних стосунках.	2
8	Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	2
9	Сімя і діти: соціальний захист дитинства.	2
10	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.	2
	Разом	20

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва тема	Кількість годин
1	Сім'я як соціально-психологічний феномен.	4
2	Історія шлюбно-сімейних стосунків. Основні функції сім'ї.	4
3	Основні завдання та принципи підготовки молоді до сімейного життя. Проблеми сучасної сім'ї.	5
4	Життєвий цикл сім'ї.	5
5	Подружній конфлікт: специфіка та причини.	4
6	Сучасні тенденції розвитку сім'ї	4
7	Потреби чоловіків і жінок у шлюбно-сімейних	5
8	Вплив проблем молодіжного середовища на функціонування майбутньої сім'ї.	5
9	Соціально-психологічні аспекти національного виховання в українській сім'ї	4
10	Сімя і діти: соціальний захист дитинства.	4
11	Допомога соціального педагога у розв'язанні сімейних проблем.	
	Разом	48

8. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психологія і педагогіка сім'ї» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1 і 8.2.

Таблиця 8.1

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30

Критерії оцінювання ІНДЗ
(дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2	Наявність плану викладення матеріалу	3
3	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10
4	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титольний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	24 – 30	Відмінно
Достатній	23 – 15	Добре
Середній	7 -14	Задовільно
Низький	0 – 6	Незадовільно

Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Основні умови подружньої гармонії у сучасній сім'ї.
2. Основні історичні етапи та закономірності формування шлюбних стосунків.
3. Кризові періоди подружнього життя.
4. Психологічна сумісність подружжя.
5. Ціннісно-орієнтаційна сумісність подружжя.
6. Подружні конфлікти: види, способи запобігання.
7. Кохання у житті видатних людей.
8. Правила подружнього спілкування.
9. Основні помилки подружнього спілкування.
10. Вплив подружнього спілкування на стабільність сім'ї.
11. Причини подружньої невірності. Шляхи запобігання адюльтеру.

12. Регуляції народжуваності в сім'ї: історико-психологічний аспект.
13. Основні закономірності виховання хлопчика у сім'ї.
14. Основні закономірності виховання дівчинки у сім'ї.
15. Феномен батьківства у суспільстві.
16. Феномен материнства у суспільстві.
17. Чоловічі якості характеру як умова стабільної сім'ї.
18. Жіночі якості характеру як умова стабільної сім'ї.
19. Причини розлучень подружжя, наслідки розлучень.
20. Насильство в сім'ї, його наслідки.
21. Сім'я як соціальна група.
22. Статеве виховання в сім'ї.
23. Сім'я трьох поколінь.
24. Маніпуляції у подружніх відносинах.
25. Форми соціально-педагогічної допомоги сім'ї.
26. Фактори, що зумовлюють труднощі сімейного виховання.
27. Мотиви вступу до шлюбу.
28. Традиція заручин на Україні.
29. Автономія у подружніх стосунках.
30. Шляхи збереження позитивного психологічного клімату в сім'ї.

9. Методи контролю

- усне опитування на семінарських заняттях;
- перевірка письмових модульних робіт;
- перевірка самостійної роботи;
- перевірка виконання індивідуальних завдань.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	11	11
2. Відвідування семінарів	1	10	10
3. Виконання завдання для самостійної роботи	5	11	55
4. Робота на семінарському занятті	10	5	50
5. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30
6. Виконання модульної контрольної роботи	25	3	75
Всього			231
Коефіцієнт	2,31		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ схематична наочність.

12. Рекомендована література

Базова

1. Психологія сімейних взаємин: нав.посіб./[М.С.Корольчук, ІІІІ. Криворучко, В.І. Осьодло та ін.]; заг.ред.М.С.Корольчука. – К.:Ніка-Центр, 2010.- 296 с.
2. Психологія сім'ї : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Помиткіна, В.В.Злагодох, Н.С.Хімченко, Н.І.Погорільська. – К.: НАУ, 2011. – 271 с.
3. Психологія сім'ї: навч. посібник / [Поліщук В.М., Ільїна Н.М., Поліщук С.А., Мисник С.О., Савченко Ю.Ю. та ін.]; за заг. ред. В.М. Поліщука. – [2-е вид.]. – Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. – 282 с.
4. Психологія сім'ї : навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / Л.В.Помиткіна, В.В.Злагодох, Н.С.Хімченко, Н.І.Погорільська. – К.: НАУ, 2011. – 271 с.
5. Родина в житті людини: Семиченко В.А.,Заслуженюк В.С. // Семиченко В.А.,Заслуженюк В.С. Психологія та педагогіка сімейного спілкування:Навч.посібник. - К.:Веселка,1998. -

Допоміжна

1. Волинець Л.С. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. Український часопис прав людини. — К.: Українська правнича фундація, 1999. - С. 27-29.

2. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. – Педагогіка родинного виховання: Навч. посіб. - К.: Знання, 2006 – 324 с. – (Навчально-методичний комплекс з педагогіки).
3. Молода сім'я: проблеми та умови її становлення / За ред. проф. А.Й. Капської. – К.: ДЦССМ, 2003. – 184 с.
4. Основи національного виховання: Концептуальні положення / В.Г. Кузь, Ю.Д.Руденко, З.О.Сергійчук та ін. – К.: "Київ", 1993. - Ч 1. – 152 с.
5. Пеша І.В. Соціальний захист дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування (проблеми реформування). - К.: Логос, 2000. — 120 с.
6. Програма курсу "Школа батьківства" (Серія інформаційних матеріалів "Школа соціальних знань для батьків") / За заг. ред. К.С. Шендеровського. – Київ: КМЦСССДМ, 2005. – 76 с.
7. Робоча книга вихователя. Випуск 1 / Укладачі О.І. Тимчишин, В.І. Уруський. - Тернопіль: ТОІППО, 2000. - 300 с.
8. Сім'я ХХІ століття (матеріали для роботи по програмі соціальної підтримки молоді сім'ї): - К. - 2000 - 64 с.
9. Словник-довідник для соціальних педагогів та соціальних працівників / За заг. ред. А.Й. Капської, 224 І.М.Пінчук, С.В. Толстоухової.- К., 2000. – 260 с.
10. Соціальна робота з молоддю, яка вступає в шлюб / За заг. ред. А.О. Бучака. – Рівне, 2001. – 32 с.
11. Соціальний супровід неблагополучної сім'ї. Трубавіна І.М. Науково-методичні матеріали. – К.: 225 ДЦССМ, 2003. – 86 с.
12. Тхоржевська Т.Д. Виховні традиції української православної сім'ї // Теоретичні питання культури, освіти та виховання: Зб. наук. праць / За заг. ред. М.Б. Євтуха, укл. О.В. Михайличенко. – К.: Вид. Центр КНЛУ, 2004. - Випуск 28. - С. 69-72.

13. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім.
В. О.Сухомлинського
www.dnprb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>
4. Библиотека Гумер
<http://www.gumer.info/>
5. Серия «мастера психологии»
<http://aboutyourself.ru/obshpsy/mastera-psixologii.html>